

Handboek veiligheid

Voorwaarden en voorschriften ter bevordering van orde en veiligheid in Nederlandse voetbalstadions. Seizoen 2010/'11

HANDBOEK VEILIGHEID

Voorwaarden en voorschriften veiligheid en wedstrijdorganisatie

INHOUD

1. INLEIDING	6
II. VOORSCHRIFTEN WEDSTRIJD ORGANISATIE	7
TITEL 1: VERANTWOORDELIJKHEDEN	7
Artikel 1 Verantwoordelijkheden algemeen	7
Artikel 2 Verantwoordelijkheden thuis spelende bvo	7
Artikel 3 Verantwoordelijkheden uitspelende bvo	7
Artikel 4 Verantwoordelijkheden oefenwedstrijden	7
Artikel 5 Veiligheid spelers, arbitraal kwartet en functionarissen	7
Artikel 6 Scheiding supporters	7
Artikel 7 Gedrag spelers en functionarissen	8
Artikel 8 Standaardvoorwaarden knvb	8
Artikel 9 Vuurwerk	8
TITEL 2: VOOROVERLEG	8
Artikel 10 Vooroverleg	8
Artikel 11 Wedstrijdorganisatie	8
Artikel 12 Overleg wedstrijd dag	8
TITEL 3: KAARTVERKOOP	9
Artikel 13 Toegangsprijzen	9
Artikel 14 Kaartverkoop Algemeen	9
Artikel 15 Kaartverkoop aan de uitspelende bvo	9
Artikel 16 Kaartcontrole	9
TITEL 4: ACCOMMODATIE	9
Artikel 17 Bewaking accommodatie	9
Artikel 18 Bewaking in- en uitgangen en vluchtwegen	9
Artikel 19 Commandopost	9
Artikel 20 Aanwezigheid van materialen	10
Artikel 21 Betreden speelveld	10
Artikel 22 Stadionklok / groot beeldscherm	10
Artikel 23 Vlaggenmasten	10
TITEL 5: STEWARDS	10
Artikel 24 Inzet stewards	10
Artikel 25 Inzet stewards uitspelende bvo	10
TITEL 6: FOUILLERING EN CONTROLE	11
Artikel 26 Fouillering	11
Artikel 27 Spandoeken	11
Artikel 28 Verkoop van dranken	11

TITEL 7: WANORDELIJKHEDEN		11
Artikel 29	Aanhoudingen	11
Artikel 30	Melding incidenten en wanordelijkheden	11
Artikel 31	Verbaal geweld	11
Artikel 32	Communicatie bij ordeverstoring/wanordelijkheden	11
TITEL 8: STADIONVERBODEN		12
Artikel 33	Stadionverboden (zie bijlage 2)	12
Artikel 34	Meldingsformulier stadionverboden	12
TITEL 9: AUDITOREN VEILIGHEID EN WEDSTRIJDORGANISATIE		12
Artikel 35	KNVB-auditoren veiligheid en wedstrijdorganisatie	12
Artikel 36	Overleg	12
TITEL 10: GEORGANISEERD VERVOER		12
Artikel 37	Kortingsregeling georganiseerd vervoer	12
Artikel 38	Reglement vervoer supporters	12
TITEL 11: STAANPLAATSEN		13
Artikel 39	Staanvakken	13
III.VOORWAARDEN (SEIZOEN) CLUB CARD EN CLUBSUPPORT MANUAL		14
TITEL 12: REGLEMENT UITCARD		14
Artikel 40	Voorwaarden algemeen	14
Artikel 41	Werkings sfeer	14
Artikel 42	Legitimatie	14
Artikel 43	Rechten	14
Artikel 44	Werkingsduur	14
BIJLAGE		15
Bijlage 1	Koninklijke nederlandse voetbalbond standaardvoorwaarden	15
Bijlage 2	Richtlijn termijn stadionverbod seizoen 2010/2011	16
II BOETES		18
III ALTERNATIEVE TRAJECTEN		18
Bijlage 3	Richtlijn bestrijding verbaal geweld	19
Bijlage 4	Checklist vooroverleg	20
Bijlage 5	Model draaiboek wedstrijdorganisatie	21
Bijlage 6	Richtlijn verantwoordelijkheden	26
Bijlage 7	Reglement van oder	28
Bijlage 8	Formulier verklaring steward	29

In dit Handboek Veiligheid zijn niet de bepalingen opgenomen voor de licentie-eisen ten aanzien van veiligheid. Deze zijn terug te vinden in de Richtlijnen licentie-eisen.

I. INLEIDING

Het Handboek Veiligheid bevat of verwijst naar de volgende onderdelen:

- Voorschriften Wedstrijdorganisatie
- Voorwaarden (Seizoen)Club Card (vanaf 2006/'07 geïntegreerd in de Standaardvoorwaarden) en
- Clubsupport Manual (separaat toegezonden)
- Bijlagen

Het Handboek Veiligheid heeft niet de pretentie een uitputtende opsomming te zijn van veiligheidsmaatregelen die orde en veiligheid moeten waarborgen rondom de wedstrijden in het Nederlandse betaald voetbal. Het handboek dient eerder te worden beschouwd als verdieping van het interdisciplinaire beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en -geweld. Het is in het bijzonder de verantwoordelijkheid van de lokale wedstrijdorganisatoren alles in het werk te stellen de openbare orde en veiligheid te handhaven in en rondom het stadion - zowel voor, tijdens als na de wedstrijd. Onder de lokale wedstrijdorganisatoren worden verstaan: de betaaldvoetbalorganisaties (bvo's), de overheden en de KNVB.

De Voorschriften Wedstrijdorganisatie zijn algemeen geldende voorschriften en bijzondere aanwijzingen. Ze hebben betrekking op handhaving van orde en veiligheid bij wedstrijden of seriewedstrijden waarop de reglementen van de KNVB van toepassing zijn.

De volgende drie documenten vormen een leidraad voor lokaal maatwerk bij de organisatie van wedstrijden: het model draaiboek wedstrijdorganisatie, de bijbehorende checklist wedstrijdorganisatie en de richtlijn bestrijding verbaal geweld.

II. VOORSCHRIFTEN WEDSTRIJD ORGANISATIE

(overeenkomstig artikel 40 Reglement Wedstrijden Betaald Voetbal)

TITEL 1: VERANTWOORDELIJKHEDEN

VERANTWOORDELIJKHEDEN ALGEMEEN

Artikel 1

De bvo's die bij een wedstrijd zijn betrokken, zijn tevens verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de veiligheidsmaatregelen. Zij hebben ook de taak vóór, tijdens en na een wedstrijd onmiddellijk maatregelen te nemen om ongeregeligheden te voorkomen of te beëindigen.

VERANTWOORDELIJKHEDEN THUISPELENDE BVO

Artikel 2

1. De thuis spelende bvo is verantwoordelijk voor de naleving van de voorschriften die gelden bij thuiswedstrijden.
2. De veiligheidscoördinator van de thuis spelende bvo heeft de leiding over de uitvoering van deze voorschriften en overige veiligheidsmaatregelen.
3. De thuis spelende bvo doet al het nodige om op de dag en het tijdstip van de wedstrijd te beschikken over een speelklaar veld. Het gaat om een speelklaar veld conform artikel 33 uit het Reglement Wedstrijden Betaald Voetbal.
4. De thuis spelende bvo treft maatregelen die politie-inzet tot een minimum beperken - vooral in het stadion zelf. Tot die maatregelen behoren onder andere de inzet van stewards en veiligheidsfunctionarissen.

VERANTWOORDELIJKHEDEN UIT SPELENDE BVO

Artikel 3

1. De uit spelende BVO is verantwoordelijk voor de naleving van de voorschriften die gelden bij uitwedstrijden.
2. De veiligheidscoördinator van de uit spelende bvo - of zijn vervanger - wordt betrokken bij voorbereiding en organisatie van alle wedstrijden.
3. De veiligheidscoördinator van de uit spelende bvo - of zijn vervanger - is in elk geval aanwezig tijdens de wedstrijd. Zo is hij onder andere direct beschikbaar voor overleg vóór, tijdens en na de wedstrijd.
4. Behalve de veiligheidscoördinator of diens vervanger is minstens één bestuurslid van de uit spelende bvo aanwezig.

VERANTWOORDELIJKHEDEN OEFENWEDSTRIJDEN

Artikel 4

1. Alle betaaldvoetbalorganisaties hebben de verplichting om ten minste twee weken voor aanvang van de oefenwedstrijd toestemming te vragen aan de KNVB, lees het bestuur betaald voetbal. Deze verplichting wordt beschreven in een aantal artikelen uit het reglement wedstrijden betaald voetbal. De betreffende artikelen zijn: Art. 4 / Art. 19 / Art. 25.
2. Indien de bvo een oefenwedstrijd speelt tegen een amateurvereniging op een amateurcomplex, dan is het verantwoordelijkheid van de bvo om de wedstrijd aan te vragen in het extranet betaald voetbal.
3. De bvo heeft de plicht om de lokale autoriteiten tijdig te informeren over de wedstrijd.
4. Voor elke oefenwedstrijd zal er zowel toestemming moeten zijn van de KNVB als ook van de lokale autoriteiten.

VEILIGHEID SPELERS, ARBITRAAL KWARTET EN FUNCTIONARISSEN

Artikel 5

1. De thuis spelende bvo is verantwoordelijk voor de veiligheid van de spelers, het arbitraal kwartet en de functionarissen. Die verantwoordelijkheid geldt zowel vóór, tijdens als na de wedstrijd.
2. De veiligheidscoördinator van de thuis spelende bvo neemt in overleg met de politiecommandant de maatregelen die nodig zijn voor een veilig vertrek van hierboven genoemde personen na de wedstrijd.

SCHEIDING SUPPORTERS

Artikel 6

1. Als uit het vooroverleg blijkt dat er sprake is van risico, wordt van vóór tot en met na de wedstrijd een scheiding in acht genomen tussen supporters van de twee bvo's.
2. De thuis spelende bvo is verantwoordelijk voor de indeling van het stadion. Daarbij geldt dat risicosupporters van de thuis spelende bvo in principe niet worden geplaatst naast of in de directe omgeving van het bezoekersvak.

GEDRAG SPELERS EN FUNCTIONARISSEN

Artikel 7

1. Spelers en functionarissen gedragen zich niet provocerend tegenover het publiek. Zij leveren een bijdrage aan agressievermijding. Dat doen zij in de vorm van fair-play en vooral door respect te tonen voor elkaar, de (assistent-)scheidsrechter en andere functionarissen.
2. Spelers begeven zich gedurende de wedstrijd niet buiten het speelveld. Na bijvoorbeeld een doelpunt klimmen zij niet in de scheidingshekken rond het speelveld.

STANDAARDVOORWAARDEN KNVB

Artikel 8

Er geldt een strikte naleving van wat is bepaald in de Standaardvoorwaarden van de KNVB.

De Standaardvoorwaarden KNVB zijn verkrijgbaar via www.knvb.nl.

VUURWERK

Artikel 9

1. Het is het publiek verboden binnen een stadion vuurwerk mee te nemen, voorhanden te hebben dan wel af te steken.
2. De bvo voorkomt met alle middelen die haar ter beschikking staan dat het publiek doet wat wordt genoemd bij bovenstaand punt.
3. Een bvo steekt binnen een stadion geen vuurwerk af en láát het ook niet afsteken.
4. Een bvo steekt wél vuurwerk af binnen haar eigen stadion als zij beschikt over de benodigde vergunning(en) respectievelijk de schriftelijke toestemming van de provincie. Verder wordt voldaan aan alle overige vereisten op basis van de vigerende wetgeving. Daaronder valt onder meer het vuurwerkbesluit.
5. Omwille van eenduidigheid en veiligheid adviseert de KNVB te allen tijde negatief over het afsteken van vuurwerk in het stadion.

TITEL 2: VOOROVERLEG

VOOROVERLEG

Artikel 10

1. De bvo stelt ruimschoots voor het begin van het seizoen een overzicht op van de wedstrijden met beperkingen voor bepaalde speeldagen. Dat gebeurt in overleg met de lokale autoriteiten. Dat gebeurt verder op basis van het convenant en het ingezonden competitie informatie formulier.
2. De bvo stelt het hierboven genoemde overzicht voor het begin van het seizoen ter beschikking aan het bestuur betaald voetbal.
3. De bvo voert voorafgaand aan een wedstrijd vooroverleg met de bezoekende bvo, lokale autoriteiten en de officiële supportersverenigingen. Normaal gesproken gebeurt dat minstens tien weken voor de wedstrijd, maar in elk geval voor de start van de kaartverkoop. Het is mogelijk dat de vertegenwoordiger van de supportersvereniging niet deelneemt aan het vooroverleg op het moment dat operationele afspraken worden gemaakt.
4. Tijdens het vooroverleg bepalen de lokale autoriteiten samen met de bvo's en de officiële supportersverenigingen welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn.
5. Tijdens het vooroverleg meldt de uitspelende bvo aan de thuis spelende bvo, of er bij het vervoer van supporters sprake is van georganiseerd vervoer. Zo kan worden vastgesteld, of de 40% regeling uit artikel 36 van toepassing is.

WEDSTRIJDORGANISATIE

Artikel 11

1. De bvo legt schriftelijk vast welke middelen, procedures en acties zijn vereist om de wedstrijd te kunnen organiseren. Dat doet zij aan de hand van het in artikel 9 genoemde vooroverleg en op basis van de checklist uit bijlage 4.
2. Eredivisieclubs leggen het in lid 1 vermelde vast in het Voetbal Volg Systeem.
3. De bvo stelt de auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie voorafgaand aan de wedstrijd in het bezit van bovengenoemd stuk of geeft hem inzage. Het gaat om de auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie die is aangesteld voor de betreffende wedstrijd.

OVERLEG WEDSTRIJDDAG

Artikel 12

Op de wedstrijddag zelf vindt ruim voor het begin van het duel overleg plaats tussen de volgende personen: de veiligheidscoördinator van de uit- en thuis spelende bvo's, de politiecommandant, de leden van het arbitraal kwartet en de auditor veiligheid. Van de laatste is alleen sprake als er een auditor veiligheid is aangesteld. Tijdens het overleg worden afspraken gemaakt over onder meer de wijze van communicatie tijdens de wedstrijd en bij calamiteiten.

TITEL 3: KAARTVERKOOP**TOEGANGSPRIJZEN****Artikel 13**

1. De bvo stelt jaarlijks vóór 1 juli alle toegangsprijzen voor het volgend seizoen vast en deelt deze schriftelijk mee aan het bestuur betaald voetbal en de officiële supportersverenigingen. Bij dit alles wordt in acht genomen wat is bepaald in dit artikel.
2. Voor gelijksoortige plaatsen bestaat geen prijsverschil tussen de toegangsprijzen voor supporters van thuisspelende en uit spelende bvo's.
3. Bij de vaststelling van de prijzen voor het bezoekersvak wordt geen onderscheid gemaakt tussen de bezoekende bvo's.
4. De toegangsprijzen kunnen tijdens het seizoen slechts worden verhoogd na schriftelijke toestemming van het bestuur betaald voetbal.

KAARTVERKOOP ALGEMEEN**Artikel 14**

1. In overleg met de lokale driehoek wordt vastgesteld op welke wijze het stadion, de kaartverkoop en de distributie worden ingericht. Daarbij wordt de classificatie van de wedstrijd gehanteerd. Die kan zijn: laag risico (A), enig risico (B) of hoog risico (C).
2. Op alle toegangsbewijzen staat niet alleen de prijs vermeld, maar wordt op voor- of achterzijde ook de volgende tekst opgenomen: "Verkoop en/of afgifte van dit toegangsbewijs geschiedt onder de van toepassing zijnde Standaardvoorwaarden van de KNVB, welke verbindend zijn voor koper en/of ontvanger en mogelijke opvolgende houder(s) dezes. Op schriftelijk verzoek worden de Standaardvoorwaarden kosteloos toegezonden. Met uitzondering van het bepaalde artikel 5 lid 1 van de Standaardvoorwaarden, is het verboden dit toegangsbewijs aan te bieden, (door) te verkopen en/of af te geven. Tevens zijn de huisregels van [CLUBNAAM] van toepassing".
3. De toegangskaarten zijn van zodanige (veiligheids) kwaliteit, dat vervalsing onmogelijk of in elk geval moeilijk is.

KAARTVERKOOP AAN DE UITSPLENDE BVO**Artikel 15**

1. Tijdens het vooroverleg met de lokale driehoek wordt op basis van de classificatie van de wedstrijd vastgesteld hoe de kaartverkoop en de distributie aan supporters van de uit spelende bvo zal plaatsvinden.
2. Indien door de betreffende lokale autoriteiten aan een BVO uitkomend in de Eredivisie wordt opgelegd gebruik te maken van het Uitcardsysteem, dan dient de BVO hierin te voorzien om aanspraak te kunnen maken op het aantal kaarten dat reglementair aan de bezoekende BVO is toegewezen. Zie Titel 12 voor het reglement Uitcard.

3. De uit spelende bvo heeft in beginsel recht op het aantal toegangskaarten dat beschikbaar moet worden gesteld voor het vak bestemd voor de supporters van de uit spelende bvo - zie Richtlijnen licentie-eisen. Verder wordt in het vooroverleg vastgesteld hoeveel kaarten ter beschikking komen van de uit spelende bvo. Daarbij valt te denken aan bestuursleden en sponsors. Het minimum aantal kaarten is dertig.
4. Bij play-offwedstrijden worden aan de uit spelende bvo uitsluitend toegangskaarten beschikbaar gesteld voor het vak bestemd voor de supporters van de uit spelende bvo. Verder wordt in het vooroverleg vastgesteld hoeveel kaarten ter beschikking komen van de uit spelende bvo. Daarbij valt te denken aan bestuursleden en sponsors. Het minimum aantal kaarten is dertig.

KAARTCONTROLE**Artikel 16**

De thuisspelende bvo draagt zorg voor een sluitende kaartcontrole. Zo voorkomt zij dat toeschouwers het stadion betreden zonder geldige toegangkaart.

TITEL 4: ACCOMMODATIE**BEWAKING ACCOMMODATIE****Artikel 17**

1. Het stadion wordt minimaal 24 uur van tevoren permanent bewaakt wanneer voor een wedstrijd een verhoogd spanningsveld geldt.
2. Is bij een wedstrijd sprake van enig (B) of hoog (C) risico, dan wordt het stadion minimaal vier uur voor openstelling voor het publiek doorzocht op verboden of onbekende voorwerpen. Dat geldt in het bijzonder voor de tribunes. Artikel 17 Bewaking in- en uitgangen en vluchtwegen

BEWAKING IN- EN UITGANGEN EN VLUCHTWEGEN**Artikel 18**

1. Gedurende de hele wedstrijd bewaken de stewards de in- en uitgangen en in het bijzonder alle vluchtwegen. Zij houden die ook vrij van obstakels.
2. Als het noodzakelijk is, moet het stadionpersoneel direct in- en uitgangen en de vluchtwegen kunnen openen of vrijmaken die tijdens een wedstrijd normaal gesproken zijn afgesloten uit overwegingen van openbare orde en veiligheid.
3. De trappen, bordessen, grachten en andere (vlucht) routes worden vrijgehouden van toeschouwers.

COMMANDOPOST**Artikel 19**

De veiligheidscoördinator staat voortdurend in contact met het veiligheidspersoneel en de politiecommandant. Dat gebeurt via permanente bezetting van de commandopost en gebruik van toereikende communicatiemiddelen. Dit alles is noodzakelijk om direct de benodigde maatregelen te kunnen nemen in het geval van verstoring van de orde en bedreiging van de veiligheid.

AANWEZIGHEID VAN MATERIALEN

Artikel 20

Op het gehele stadionterrein - in het bijzonder bij en op de tribunes - zijn geen voorwerpen of materialen aanwezig die kunnen worden gebruikt om de orde te verstoren.

BETREDEN SPEELVELD

Artikel 21

1. Vóór, tijdens en na de wedstrijd bevinden zich geen toeschouwers op het speelveld. Als de indruk bestaat dat publiek toch het speelveld gaat betreden, wordt direct hiertegen opgetreden. Dat gebeurt ook wanneer het een enkeling betreft.
2. Verder wordt direct opgetreden tegen toeschouwers die in/op hekken, masten, daken of andere voorwerpen klimmen.

STADIONKLOK / GROOT BEELDSCHERM

Artikel 22

1. Het is toegestaan via een klok de resterende speeltijd aan te geven in het stadion.
2. De klok wordt stilgezet na de reguliere speeltijd, respectievelijk na 45 en negentig minuten. Deze voorwaarde geldt ook ingeval van extra speeltijd - bijvoorbeeld na vijftien minuten.
3. Alvorens herhalingen van spelmomenten te tonen op een groot beeldscherm in het stadion moet de thuis spelende club er zeker van zijn dat de herhaling alleen getoond wordt wanneer de bal uit het spel is, of tijdens de rust tussen de eerste en tweede helft, of voor de start van de verlening, of in de rust van de verlening. En dat de herhalingen geen beelden bevatten die:
  - a. impact kunnen hebben op het verloop van de wedstrijd;
  - b. redelijkerwijs als controversieel of tot het aanmoedigen of aanzetten tot enige vorm van publieke misdraging opgevat kunnen worden;
  - c. enige vorm van misdragingen van supporters, publieke ongehoorzaamheid of enige commerciële uiting in het publiek, tonen;
  - d. aanleiding kunnen geven om het gezag, de reputatie en de autoriteit van de spelers, het arbitrale kwartet en of andere betrokken partijen te schaden. (inclusief maar niet beperkt tot enige beelden om direct of indirect, nadruk te leggen op zaken als buitenspel, een overtreding gemaakt door een speler, een mogelijke foutieve beslissing van het arbitrale kwartet en/of enig gedrag wat in strijd is met het Fair Play principe).

VLAGGENMASTEN

Artikel 23

Conform de internationale regelgeving zijn bij officiële internationale wedstrijden vijf vlaggenmasten aanwezig in het stadion. Die zijn bedoeld voor:

- a. de UEFA-vlag;
- b. de Fair Play-vlag;
- c. de vlag van het land van herkomst van het thuis spelende team;
- d. de vlag van het land van herkomst van het uit spelende team;
- e. de vlag van het land van herkomst van de scheidsrechter.

TITEL 5: STEWARDS

INZET STEWARDS

Artikel 24

1. De thuis spelende en uit spelende bvo bepalen tijdens het vooroverleg de inzet van stewards. Uitgangspunten voor het aantal in te zetten stewards per bvo: omvang en capaciteit van het stadion, aantal in- en uitgangen, aantal vakken en controlepunten, aantal te verwachten toeschouwers, het verwachte gedrag van toeschouwers van de bvo's en begintijdstip en classificatie van de wedstrijd en de lokaal afgegeven Veiligheidsverklaring.
2. Stewards die tijdens wedstrijden worden ingezet, voldoen aan de eisen die staan vermeld in de Richtlijnen licentie-eisen.
3. Stewards worden voor de wedstrijd door de veiligheidscoördinator geïnstrueerd over de taakverdeling en over eventuele bijzonderheden van de lokale situatie.
4. De stewards van zowel de thuis spelende als de uit spelende bvo dragen tijdens hun werkzaamheden kleding die voldoet aan de eisen uit de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.

INZET STEWARDS UIT SPELENDE BVO

Artikel 25

1. Bij uitwedstrijden wordt uit het stewardsysteem een begeleidingsgroep geformeerd die de bezoekende toeschouwers begeleidt tijdens de heen- en terugreis en het stadionbezoek.
2. De taken van de stewards van de uit spelende bvo worden vastgesteld tijdens het vooroverleg.
3. Tijdens het vooroverleg wordt het aantal in te zetten stewards van de uit spelende bvo vastgesteld. Dat gebeurt op basis van lokaal maatwerk. Als norm kan worden uitgegaan van twee stewards per vijftig meereizende uitsupporters.

TITEL 6: FOUILLERING EN CONTROLE

FOUILLERING

Artikel 26

Tijdens het vooroverleg wordt vastgesteld hoe de fouillering dient plaats te vinden.

SPANDOEKEN

Artikel 27

Bij de toegangscontrole worden spandoeken ingenomen die discriminerende, aanstootgevende of kwetsende teksten en/of tekens hebben

VERKOOP VAN DRANKEN

Artikel 28

1. Tijdens het vooroverleg wordt bepaald of gebruik, verstrekking en verkoop van alcoholhoudende dranken is toegestaan in het stadion.
2. Verkoop van koffie, frisdranken, bier en dergelijke is op het gehele stadionterrein alleen toegestaan in plastic of kartonnen bekertjes. Een uitzondering vormen ruimten die niet vrij toegankelijk zijn voor het publiek.
3. Voor de toeschouwers in het bezoekersvak of de bezoekersvakken is voor en tijdens de wedstrijd een verkooppunt voor consumpties geopend.

TITEL 7: WANORDELIJKHEDEN

AANHOUDINGEN

Artikel 29

Toeschouwers of personen die zich op enigerlei wijze hebben misdragen, bijvoorbeeld door strafbare feiten te plegen, en daarop door stewards zijn aangehouden, worden in voorkomende gevallen overgedragen aan de politie.

MELDING INCIDENTEN EN WANORDELIJKHEDEN

Artikel 30

1. Eerste divisie. Uiterlijk om 9.00 uur op de tweede werkdag na iedere wedstrijd heeft de thuis spelende bvo het meldingsformulier incidenten- en wanordelijkheden volledig en naar waarheid ingevuld en verzonden naar het bureau veiligheidszaken van de KNVB. Dat gebeurt ook wanneer géén sprake is van een incident of wanordelijkheid rondom de betreffende wedstrijd.
2. Eredivisie. Uiterlijk om 9.00 uur op de tweede werkdag na iedere wedstrijd heeft de thuis spelende bvo het Voetbal Volg Systeem volledig en naar waarheid ingevuld. Dat gebeurt ook wanneer géén sprake is van een incident of wanordelijkheid rondom de betreffende wedstrijd.
3. Eredivisie. De uit spelende bvo moet na 9.00 uur doch uiterlijk voor 12.00 uur op de tweede werkdag na iedere wedstrijd in het Voetbal Volg Systeem aangeven of zij akkoord zijn met hetgeen door de thuis spelende bvo is ingevuld.

VERBAAL GEWELD

Artikel 31

1. De bvo neemt maatregelen om verbaal geweld tegen te gaan.
2. Ter bestrijding van ongewenste spreekkoren maakt de bvo gebruik van de richtlijn bestrijding verbaal geweld - zie bijlage 3.

COMMUNICATIE BIJ ORDEVERSTORING/ WANORDELIJKHEDEN

Artikel 32

1. In de daartoe geëigende gevallen roept de omroeper bij ordeverstoringen supporters op de orde te bewaren en het ordeverstorende gedrag te beëindigen. De omroeper doet dit op aangeven van de veiligheidscoördinator.
2. De omroeper vervult een neutrale rol in zijn mededelingen en oproepen aan het publiek.
3. Functionarissen en/of spelers van de beide bvo's trachten de rust te herstellen, in het bijzonder onder de toeschouwers van hun eigen bvo. Zij gebruiken daarbij de omroepinstallatie of ondernemen andere maatregelen die binnen hun vermogen liggen.
4. Alle bij de wedstrijdorganisatie betrokken (veiligheids) functionarissen zijn direct bereikbaar ingeval van ordeverstoringen/wanordelijkheden. Dat is mogelijk met behulp van adequate communicatievoorzieningen

TITEL 8: STADIONVERBODEN

STADIONVERBODEN (zie bijlage 2)

Artikel 33

1. De bvo's conformeren zich aan het landelijke beleid stadionverboden dat is opgesteld door de KNVB.
2. De bvo's informeren elkaar desgewenst over de lopende stadionverboden.
3. De bvo's en de KNVB zien naar vermogen toe op stadionverboden bij de toegangscontrole voor thuiswedstrijden en de verkoop van toegangskarten voor uitwedstrijden.
4. Wanneer een stadionverbod aan een supporter is uitgebracht, wordt dit vastgelegd in het door de KNVB voorgeschreven uniforme kaartverkoopstelsel.

MELDINGSFORMULIER STADIONVERBODEN

Artikel 34

1. Wanneer een supporter op grond van het door de KNVB opgestelde landelijke beleid in aanmerking komt voor een stadionverbod, informeert de bvo de KNVB daarover door het meldingsformulier stadionverboden in te vullen.
2. Bij het opstellen van de melding en de bepaling van de termijn maakt de bvo gebruik van de richtlijn termijn stadionverbod.
3. Wanneer een supporter op grond van de lokale huisregels in aanmerking komt voor een lokaal stadionverbod, is het wenselijk dat de bvo de KNVB daarover informeert door het invullen van het meldingsformulier lokaal stadionverbod.

TITEL 9: AUDITOREN VEILIGHEID EN WEDSTRIJDORGANISATIE

KNVB-AUDITOREN VEILIGHEID EN WEDSTRIJDORGANISATIE

Artikel 35

1. De KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie heeft toegang tot alle ruimten in het stadion. De thuis spelende bvo verstrekt de KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie de hiertoe benodigde (dienst)kaart(en).
2. De thuis spelende bvo verzorgt voor de KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie een zitplaats op de hoofdtribune. De zitplaats bevindt zich aan het einde van een rij, bij voorkeur ter hoogte van de middenlijn, en biedt onbelemmerd uitzicht op het veld en de tribunes.

OVERLEG

Artikel 36

1. Als het bureau veiligheidszaken van de KNVB een auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie heeft aangesteld voor de betreffende wedstrijd, overleggen de veiligheidscoördinator van de thuis spelende bvo en de KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie voorafgaand aan het duel.
2. Tijdens of voor het overleg stelt de veiligheidscoördinator de KNVB auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie in het bezit van het draaiboek.
3. Na afloop van de wedstrijd vindt een evaluatie plaats. Daarbij zijn in elk geval beide veiligheidscoördinatoren en de KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie betrokken. De laatste neemt alleen deel aan de evaluatie als het bureau veiligheidszaken van de KNVB een auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie heeft aangesteld voor de betreffende wedstrijd.

TITEL 10: GEORGANISEERD VERVOER

KORTINGSREGELING GEORGANISEERD VERVOER

Artikel 37

1. Onder georganiseerd vervoer van supporters in verband met de 40% kortingsregeling wordt het volgende verstaan: een vrijwillige of verplichte bus- of treinreis die valt onder de verantwoordelijkheid van de bvo en die is georganiseerd door een supportersvereniging die wordt erkend door de bvo of de bvo zelf. De reis is verder in het vooroverleg aangemeld bij de wedstrijdorganisatie van de betreffende thuis spelende bvo.
2. Er wordt een korting van 40% op de toegangsprijs verstrekt aan supporters van de bezoekende bvo die met het georganiseerd vervoer reizen. Dat is ook het geval als het slechts een deel van de totale groep supporters betreft die een uitwedstrijd bijwonen.

REGLEMENT VERVOER SUPPORTERS

Artikel 38

1. Elke supporter wordt voor het instappen in trein of bus van het georganiseerd vervoer in staat gesteld kennis te nemen van het reglement dat van toepassing is tijdens de reis.
2. Als de lokale autoriteiten verplicht combivervoer hebben opgelegd, wordt in het reglement in elk geval opgenomen dat nuttigen en of voorhanden hebben van alcohol in de bus of trein verboden is tijdens het vervoer.

TITEL 11: STAANPLAATSEN**STAANVAKKEN****Artikel 39**

1. De bvo dient bij het bestuur van de KNVB een gedocumenteerd voorstel in voor de invoering van een staanvak. Dit voorstel is geaccordeerd door gemeente, politie en brandweer. Pas na goedkeuring van dit voorstel door het bestuur betaald voetbal mag een bvo overgaan tot uitvoering. In het voorstel voor invoering van een staanvak zijn de volgende zaken opgenomen:
  - a. Hoe wordt gestalte gegeven aan de veiligheidsorganisatie:
    - beschrijving toegangscontrole staanvak (hoe wordt gegarandeerd dat niet meer personen dan de maximale capaciteit van het staanvak aanwezig zullen zijn in het vak?)
    - interventiemogelijkheden in een dichtbevolkt staanvak
    - opstelling stewards in en rond het vak
    - realisatie 1 op 1-fouillering
  - b. Hoe worden de eisen met betrekking tot de video-installatie gerealiseerd?
  - c. Een beschrijving van de fysieke inrichting van het vak. Voorbeelden: hekken, treden en ook zitplaatsen bij uitvak.
  - d. Een beschrijving van de in- en uitgangen c.q. opgangen van het vak, met daarbij de capaciteitsberekening: hoeveel personen kunnen hoe snel worden afgevoerd uit het vak?
  - e. Een berekening van de constructieve draagkracht van het vak. Daaruit blijkt dat deze toereikend is. De berekening is niet gemaakt door de bvo.
  - f. Lokale autoriteiten:
    - in samenwerking met brandweer, politie en/of gemeente:
      - beschrijving procedure voor aanpassing en goedkeuring van het calamiteiten- en ontruimingsplan, met daarin opgenomen het vrijhouden en aanduiden van de vluchtwegen in het staanvak
      - beschrijving procedure voor aanpassen en verlenen van de gebruiksvergunning
      - vaststellen maximale capaciteit staanvak
        - maximale toegestane capaciteit per afzonderlijk te segmenteren staanvak is duizend personen
        - richtlijn voor horizontale vlakken is minimaal 0,25 m² per persoon, bij hellende vakken zal de benodigde ruimte toenemen
        - rekening houden met stewards die aanwezig zijn in het (uit)vak
      - opstellen worst case scenario's
        - volgens 'als-dan-constructie' ongunstige gebeurtenissen in het vak schetsen, alsmede daarbij mogelijke interventies
        - beschrijving van het verwachte staanpubliek en verwachte gedrag
    - g. Ondertekening van het voorstel door bvo, gemeente, politie en brandweer
  2. De maximaal toegestane capaciteit per afzonderlijk te segmenteren staanvak is duizend personen.
  3. Wanneer een bezoekersvak verandert in staanvak, zijn in het stadion minstens veertig zitplaatsen met vrij zicht beschikbaar voor minder valide supporters van de bezoekende bvo. De uit spelende bvo blijft verantwoordelijk voor het gedrag van deze toeschouwers.
  4. Bij een staanvak is het te allen tijde verplicht de betreffende bezoekers 1 op 1 te fouilleren.
  5. Minstens één videocamera is constant op elk staanvak gericht. Deze beelden worden continu opgenomen met een aparte videorecorder of computer. Datum en tijd worden permanent geregistreerd op de beelden.

III. VOORWAARDEN (SEIZOEN) CLUB CARD EN CLUBSUPPORT MANUAL

De Voorwaarden(Seizoen)Club Card zijn met ingang van 2006/'07 geïntegreerd in de Standaardvoorwaarden. Deze laatste zijn verkrijgbaar via www.knvb.nl. Het Clubsupport Manual dat van toepassing is wordt separaat toegestuurd door KNVB ClubSupport.

TITEL 12: REGLEMENT UITCARD

VOORWAARDEN ALGEMEEN

Artikel 40

1. Het bezoeken van uitwedstrijden in het betaalde voetbal geschiedt in beginsel zonder Uitcard.
2. Het is de lokale driehoek voorbehouden, indien er sprake is van een wedstrijd in de B- of C-categorie met 1 op 1 kaartverkoop, het gebruik van de Uitcard voor de supporters van de uit spelende betaaldvoetbalorganisatie verplicht te stellen.
3. In het geval dat een Uitcard verplicht wordt gesteld, wordt bij de organisatie van de wedstrijd een zodanige kaartverkoop gerealiseerd, dat het voor 'uitsupporters' niet mogelijk is kaarten anders dan via de Uitcard te verkrijgen.
4. De betaaldvoetbalorganisaties zijn verplicht de procedures met betrekking tot de zogenaamde "uitsluitingenlijsten" na te leven, zodat het gemeenschappelijke sanctie- en uitsluitingenbeleid van de betaaldvoetbalorganisaties en de KNVB kan worden geëffectueerd.

WERKINGSSFEER

Artikel 41

1. De Uitcard is een (Seizoen) Club Card bestemd voor een door de uitgever bepaalde doelgroep die uitwedstrijden wil bezoeken.
2. De Uitcard is persoonsgebonden en waarop een recente pasfoto is aangebracht of de pasfoto behorende bij de Uitcard is digitaal beschikbaar in een door de KNVB goedgekeurd systeem, waarbij - indien gewenst - bij het vertrek naar de uitwedstrijd en bij de aankomst uitvak een elektronische link kan worden gemaakt tussen de Uitcard en de pasfoto, zodat de identiteit van de bezoeker kan worden vastgesteld.
3. Op de Uitcard zijn de daartoe geldende voorwaarden voor uitgifte (Seizoen) Club Card van toepassing.

LEGITIMATIE

Artikel 42

Bij aanvraag of uitgifte van de Uitcard dient de aanvrager zich persoonlijk te legitimeren en dient de betaaldvoetbalorganisatie te controleren of deze aanvrager een geldig legitimatiebewijs (paspoort, rijbewijs, of identiteitskaart) kan overleggen. Bij een schriftelijk aanvraag wordt een kopie van een (geldig) legitimatiebewijs en een recente pasfoto meegezonden.

RECHTEN

Artikel 43

Indien de lokale driehoek heeft bepaald dat er sprake is van een wedstrijd in de B- of C-categorie met 1 op 1 kaartverkoop, krijgen uitsluitend Uitcard-houders van de uit spelende betaaldvoetbalorganisatie de mogelijkheid om (combi)kaarten aan te schaffen. Er dient rekening te worden gehouden met het feit dat er veelal slechts een beperkt aantal kaarten beschikbaar is.

WERKINGSDUUR

Artikel 44

1. De Uitcard heeft een geldigheidsduur die gelijk is aan de geldigheidsduur van de (S)CC.
2. Houders van de Uitcard die zich op enigerlei wijze schuldig maken aan wangedrag verliezen onmiddellijk de onder artikel 9 omschreven rechten.
3. Personen die vanaf 1 juli 1999 door de KNVB een landelijk stadionverbod krijgen opgelegd, komen in beginsel niet meer in aanmerking voor het verkrijgen van een Uitcard.

BIJLAGE 1

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND
STANDAARDVOORWAARDEN

De Standaardvoorwaarden KNVB zijn verkrijgbaar via
www.knvb.nl

BIJLAGE 2**RICHTLIJN TERMIJN STADIONVERBOD SEIZOEN 2010/2011**

Een ieder die door een betaaldvoetbalorganisatie en/of het openbaar ministerie aan de KNVB wordt gemeld terzake van voetbalgerelateerd wangedrag, waaronder in ieder geval maar niet uitsluitend ongeregelheden rondom voetbalwedstrijden worden verstaan, zal door de KNVB worden uitgesloten van het bezoek aan voetbalstadions. De KNVB zal de desbetreffende personen stadionverboden opleggen overeenkomstig de hieronder weergegeven termijnen. De KNVB hanteert het uitgangspunt dat de genoemde termijnen onvoorwaardelijk gelden. Desalniettemin kunnen de door de KNVB opgelegde termijnen bestaan uit een voorwaardelijk en een onvoorwaardelijk deel.

Indien de in de Richtlijn termijn stadionverbod weergegeven gedragingen gericht zijn tegen onder meer spelers, trainers, coaches, (assistent-)scheidsrechters, personen die belast zijn met de ordehandhaving, waarnemers, de stadiondirecties en/of de clubbesturen kan de genoemde termijn worden verdubbeld.

Indien een persoon zich voor het eerst niet kan identificeren ter gelegenheid van een voetbalwedstrijd, een zogenaamde 'first-offender', legt de KNVB de termijn van 3 maanden geheel voorwaardelijk op.

Indien sprake is van recidive, dat wil zeggen indien een persoon niet voor het eerst aan de KNVB wordt gemeld terzake een hieronder genoemde delictsomschrijving, kan de in de Richtlijn termijn stadionverbod genoemde termijn worden verdubbeld. Bij recidive van de zwaarste feiten (20 jaar) kan een levenslang stadionverbod worden opgelegd.

INLEVEREN PASFOTO: Indien aan een persoon een stadionverbod wordt aangezegd is deze persoon verplicht om binnen zes weken een goed gelijkende, recente pasfoto ter beschikking te stellen aan de KNVB, zodat op een behoorlijke naleving van het stadionverbod kan worden toegezien. Indien niet of niet tijdig aan deze verplichting wordt voldaan, dan wordt de termijn van het stadionverbod verdubbeld.

De pasfoto wordt 3 jaar na afloop van het opgelegde stadionverbod vernietigd. De KNVB kan de stadionverbodhouder gedurende de looptijd van het opgelegde stadionverbod verzoeken om iedere 5 jaar een nieuwe recente pasfoto te verstrekken.

Delictsomschrijving	Aantal maanden	Alternatieven
Wet ID in het stadion	3 maanden (1 ^e keer voorwaardelijk)	
Wet ID rond het stadion (alleen in combinatie met een andere gedraging)	3 maanden (1 ^e keer voorwaardelijk)	
Overig voetbalgerelateerd wangedrag, niet nader en/of afzonderlijk vermeld in deze richtlijn, waardoor het aanzien en/of het belang van het voetbal wordt geschaad	Afhankelijk van de omschrijving en/of de gevolgen 3 – 36 maanden Afhankelijk van de termijn:	6 tot maximaal 90 uur
Opgeven van een valse naam	3 maanden	6 tot 9 uur
Overtreding APV	9 maanden	15 tot 22 uur
Poging tot brandstichting met geringe gevaarstelling	9 maanden	15 tot 22 uur
Niet voldoen aan een bevel of vordering van personen die belast zijn met de kaartcontrole en/of het handhaven van de orde, waaronder Politie en Stewards	9 maanden	15 tot 22 uur
Valsheid in geschrift	9 maanden	15 tot 22 uur

Beledigen en/of kwetsen van personen	9 maanden	15 tot 22 uur
Diefstal of verduistering	9 maanden	15 tot 22 uur
Baldadigheid/provocatie	9 maanden	15 tot 22 uur
Openbare dronkenschap in of rond het stadion	9 maanden	15 tot 22 uur
(Geringe) vernieling of beschadiging	9 maanden	15 tot 22 uur
Overtreding van de Opiumwet	Afhankelijk van het feit en/of de gevolgen 9 tot 18 maanden	15 tot 45 uur
Gooien van voorwerpen en/of vloeistoffen	Afhankelijk van het feit en/of de gevolgen 9 tot 24 mnd	Afhankelijk van de termijn: van 15 tot maximaal 60 uur
Niet voldoen aan een verplichte combiregeling	12 maanden	24 tot 30 uur
Poging tot binnendringen van het stadion	12 maanden	24 tot 30 uur
Aanbieden/Verkopen van toegangskaarten	18 maanden	36 tot 45 uur
Bezit of verkoop van illegale kaarten	18 maanden	36 tot 45 uur
Opruiing	18 maanden	36 tot 45 uur
Overtreding landelijk stadionverbod (buiten het stadion)	18 maanden	36 tot 45 uur
Brandstichting met geringe gevaarstelling	18 maanden	36 tot 45 uur
Wederspanning	18 maanden	36 tot 45 uur
Eenvoudige mishandeling	18 maanden	36 tot 45 uur
Overtreding van de Wet Wapens en Munitie	18 maanden	36 tot 45 uur
Bezit en/of voorhanden hebben en/of afsteken van vuurwerk	18 maanden	36 tot 45 uur
Openlijke geweldpleging	Afhankelijk van de omschrijving en/of de gevolgen 18 tot 36 mnd	Afhankelijk van de termijn: 36 tot maximaal 90 uur
Vorbereidingshandeling (alleen voor feiten waarop volgens deze richtlijn minimaal 36 maanden staat)	Afhankelijk van het feit en/of de gevolgen 18 tot 36 mnd	Afhankelijk van de termijn: 36 tot maximaal 90 uur
Belediging groep c.q. verspreiding discriminatoire uitlatingen	24 maanden	40 tot 60 uur
(Ernstige) vernieling of beschadiging	24 maanden	40 tot 60 uur
Poging tot brandstichting met ernstige gevaarstelling	36 maanden	75 tot 90 uur

II BOETES

Indien een stadionverbod van tenminste 12 maanden wordt opgelegd, zal tevens (overeenkomstig het bepaalde in artikel 10.3 van de standaardvoorwaarden van de KNVB) een boete worden opgelegd:

- voor personen in de leeftijdscategorie vanaf 12 tot 16 jaar bedraagt de geldboete € 100,-;
- voor personen in de leeftijdscategorie vanaf 16 tot 18 jaar bedraagt de geldboete € 250,-;
- voor personen vanaf 18 jaar bedraagt de geldboete € 450,-.

Indien sprake is van overtreding van een opgelegd stadionverbod wordt voor de eerste overtreding een boete opgelegd van € 900,-, voor de tweede overtreding een boete van € 1500,- en voor de derde en elke navolgende overtreding een geldboete van € 2000,-.

III ALTERNATIEVE TRAJECTEN

In de afgelopen seizoenen hebben de clubs de commissie stadionverboden van de KNVB met grote regelmaat verzocht een onvoorwaardelijk opgelegd stadionverbod om te zetten in een voorwaardelijk verbod. In ruil hiervoor dient de supporter een aantal uren onbetaalde arbeid te verrichten ten behoeve van de club. Hoewel de KNVB positief stond en staat ten opzichte van dergelijke verzoeken, blijkt dat grote verschillen bestaan in de door de clubs aan hun supporters aangeboden alternatieven.

Teneinde aan deze situatie een einde te maken heeft de KNVB een aantal 'spelregels' opgesteld.

1. De derde kolom van de Richtlijn termijn stadionverbod geeft de marges weer die in acht moeten worden genomen teneinde supporters een individueel, op de persoon gericht, alternatief traject aan te bieden. Een voorstel van een club aan de commissie stadionverboden zal niet in behandeling worden genomen als het voorstel tot een alternatief traject niet tenminste het bij de gepleegde gedraging behorende minimum aantal uren beslaat. Indien een supporter zich aan meerdere gedragingen schuldig heeft gemaakt, wordt het bij de desbetreffende gedragingen behorende minimum aantal uren bij elkaar opgeteld.
2. Voor gedragingen tot en met 9 maanden kan de club de commissie stadionverboden direct verzoeken om omzetting van een onvoorwaardelijk verbod in een deels voorwaardelijk verbod. Gedragingen waarop een onvoorwaardelijk verbod van 12 maanden of langer staat worden door de commissie stadionverboden niet eerder in behandeling genomen dan nadat de desbetreffende supporter tenminste een kwart van zijn onvoorwaardelijke stadionverbod erop heeft zitten.

3. De desbetreffende club is verantwoordelijk voor de effectuering van het alternatieve traject. Eerst nadat de club de commissie er schriftelijk van in kennis heeft gesteld dat de supporter het alternatieve traject met goed gevolg heeft doorlopen, zal de commissie het verzoek tot omzetting in behandeling nemen (en kan de omzetting als zodanig gestalte krijgen).
4. De omzetting van een onvoorwaardelijk verbod in een deels voorwaardelijk verbod heeft geen gevolgen voor de aan de supporter opgelegde geldboete of de verplichting om een pasfoto in te leveren. Omzetting naar een voorwaardelijk stadionverbod zal alsdan niet eerder geschieden dan nadat de supporter een pasfoto heeft ingeleverd conform de voorwaarden zoals opgenomen in het deurwaardersexploot. De supporter blijft de opgelegde geldboete aan de KNVB verschuldigd. Eerst nadat de supporter de geldboete aan de KNVB heeft voldaan dan wel een betalingsregeling met de deurwaarder is overeengekomen, kan de omzetting als zodanig gestalte krijgen. Voor verzoeken die betrekking hebben op stadionverboden tot en met 9 maanden geldt dat eerst tot omzetting zal worden overgegaan indien de desbetreffende supporter de exploitkosten aan de KNVB heeft voldaan. Mocht een supporter een betalingsregeling zijn overeengekomen, dan hoeft dit niet aan omzetting van het onvoorwaardelijke verbod in een voorwaardelijk verbod in de weg te staan. Echter, indien de supporter zijn regeling niet nakomt dan zal de gehele periode van het voorwaardelijke verbod alsnog onvoorwaardelijk worden opgelegd.
5. De supporter, die zich gedurende de looptijd van zijn stadionverbod dan wel binnen 3 jaar na afloop van zijn stadionverbod, wederom schuldig maakt aan een van de in de Richtlijn opgenomen gedragingen, komt niet in aanmerking voor deelname aan een alternatief traject.
6. Supporters, aan wie een onvoorwaardelijk stadionverbod van (totaal) 48 maanden of meer is opgelegd, komen niet in aanmerking voor deelname aan een alternatief traject.

BIJLAGE 3

RICHTLIJN BESTRIJDING VERBAAL GEWELD

Beleidsuitgangspunten

- a. Bvo's en supportersverenigingen zijn in beginsel verantwoordelijk voor het gedrag van hun supportersaanhang c.q. leden.
- b. Bvo's en supportersverenigingen zijn verantwoordelijk voor duidelijke tolerantiegrenzen ten aanzien van ongewenste spreekkoren c.q. verbaal geweld. Deze grenzen worden onder meer bekendgemaakt in het huisreglement.
- c. Bvo's en supportersverenigingen ondernemen al het mogelijke om ongewenste spreekkoren c.q. verbaal geweld tegen te gaan. Dat doen zij zowel preventief, beheersmatig als repressief. Dit betekent in elk geval dat aanstichters en daders worden aangesproken op hun gedrag.
- d. Aanstichters van ongewenste spreekkoren worden opgespoord en vervolgens gecorrigeerd via de ketenbenadering: bvo, supportersvereniging, KNVB en politie en justitie.

Preventie

De KNVB stelt dat het gedrag van officials, trainers en spelers van grote invloed is op het supportersgedrag. Dit betekent dat de gedragscode, waarvan een voorbeeldwerking uitgaat, strikt dient te worden nageleefd. Verder scheppen bvo's in samenwerking met hun supportersverenigingen duidelijkheid omtrent de tolerantiegrenzen. Overschrijding van deze grenzen dient, waar mogelijk, te leiden tot gedragscorrectie. Ten aanzien van de tolerantiegrenzen komen de lokale ketenpartners tot optimale onderlinge afstemming over beleid en daaruit voortvloeiende maatregelen. De ketenpartners zijn: bvo's, supportersvereniging, politie, justitie, gemeente en dergelijke.

Het beleid is er in principe op gericht de (potentiële) daders - in het bijzonder de aanstichters - uit de anonimiteit te halen en hen aan te spreken op vertoond gedrag.

Goed gedrag wordt juist gestimuleerd en, indien mogelijk, beloond.

1. De rol van de bvo's (onder uitdrukkelijke eindverantwoordelijkheid van bestuur/directie):
  - a. Afspraken maken (en/of communiceren) met:
    - de stadionspeaker (eventueel een eigen speaker voor toespreken aanhang uitspelende bvo);
    - het arbitrale kwartet;
    - de politie;
    - de officier van justitie;
    - de beide stewardgroepen;
    - de supporterscoördinatoren van beide bvo's;
    - de aanvoerders van beide spelersgroepen;
    - de begeleidingsgroep van de uitspelende bvo.
  - b. Over onder andere:
    - onmiddellijk optreden door de bvo onder regie van directie/bestuur tegen ongewenste spreekkoren;
    - de - wijze van communicatie over de - tolerantiegrenzen in het betreffende stadion;
    - de inzet van de bvo, bijvoorbeeld door stewards en het Closed-circuit Television, om aanstichters/ daders van ongewenste spreekkoren te lokaliseren en te identificeren;
    - de inzet van de bvo en de politie om aanstichters/daders van ongewenste spreekkoren op te sporen en aan te houden;
    - het vervolgingsbeleid van de officier van justitie en de melding aan de KNVB.
  - c. En vastleggen in:
    - het convenant (jaarlijks);
    - (integrale) beleidsplannen (incidenteel);
    - het veiligheidsdraaiboek (voor elke wedstrijd).
2. De rol van de scheidsrechter:
  - kennismaken van het lokale beleid;
  - kennismaken van de wedstrijdorganisatie;
  - wanneer de wedstrijd wordt stilgelegd op verzoek van de thuis spelende bvo, verlaat de scheidsrechter het veld en treedt hij direct in contact met de thuis spelende bvo en de lokale autoriteiten. Op basis van het lokale beleid ter bestrijding van verbaal geweld zal de scheidsrechter instructies ontvangen over hoe te handelen;
  - rapportage aan KNVB.

BIJLAGE 4

CHECKLIST VOOROVERLEG

ten behoeve van de wedstrijdorganisatie

1. Inventarisatie algemene wedstrijd informatie
  - datum, tijdstip, plaats
  - betrokken functionarissen overlegsituaties
  - verantwoordelijkheidschema (mede) organisatoren
  - classificatie wedstrijd, toestemming lokale driehoek
  - van kracht zijnde regelgeving
2. Overlegvormen
  - standaardoverlegvormen (vooroverleggen)
  - ad hoc-overlegvormen (calamiteitenoverleg, evaluatie-overleggen)
3. Ticketing
  - verdeling kaarten bvo's
  - stadionindeling
  - verkoopwijze (eventuele Clubcard(CC)-verplichting) en distributie
  - communicatie richting betrokkenen (onder wie supporters)
4. Vervoer
  - vervoer supporters uitspelende bvo (eventuele combi- en kortingsregelingen)
  - vervoer supporters thuis spelende bvo
  - parkeren
  - communicatie richting betrokkenen (onder wie supporters)
5. Inzet personeel
  - bvo's (waaronder stewards)
  - particuliere beveiligingsdiensten
  - hulpdiensten
  - politie
  - overige betrokkenen (aanwezigheid openbaar bestuur, voetbalofficier, Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV), KNVB)
6. (Extra) te volgen procedures
  - Toegangscontroles (normale, verscherpte)
  - Ontvangsten (algemeen, minder validen, teams, officials, begeleiding)
  - Veiligheid (bewaking/inspectie stadion, scheiding toeschouwers, ongeregeldheden, ontruiming, stadionverboden)

BIJLAGE 5

MODEL DRAAIBOEK
WEDSTRIJDORGANISATIE

KNVB
VEILIGHEIDSZAKEN
INHOUDSOPGAVE

Bijlagen:

- Besluitenlijst vooroverleg
- Namen en telefoonnummers directbetrokkenen
- Stappenplan spreekkoren
- Indeling stadion

1. Algemene informatie wedstrijd
2. Toestemming burgemeester
3. Speelklaar veld
4. Regelgeving van toepassing
5. Vooroverleg
6. Overleg wedstrijddag
7. Calamiteitenoverleg
8. Kaartverkoop thuispelende bvo
9. Kaartverkoop uitpelende bvo
10. Scheiding toeschouwers
11. Inzet personeel thuispelende bvo
12. Inzet politie
13. Inzet personeel bezoekende bvo
14. Inzet politie bezoekende bvo
15. Fouillering
16. Vervoer toeschouwers uitpelende bvo
17. Arbitraal kwartet
18. Auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie
19. Medische voorzieningen
20. Ontruimingsplan
21. Spelersbus bezoekende bvo
22. Bestrijding ongewenste spreekkoren
23. Verkoop van alcoholhoudende dranken
24. Relevante verkeerssituatie wedstrijddag
25. Bijzonderheden

1. Algemene informatie wedstrijd

Wedstrijd	
Datum	
Begintijdstip	
Stadion open voor publiek	
Classificatie wedstrijd	A laag risico / B midden risico / C hoog risico

2. Toestemming burgemeester

Schriftelijk aangevraagd op	
Schriftelijk verkregen op	

3. Speelklaar veld

Meldpunt KNVB Wedstrijdzaken	voor recente telefoonnummers: zie Bulletin BV
------------------------------	---

4. Regelgeving van toepassing

- Richtlijnen licentie-eisen, Voorwaarden veiligheidsbeleid en Voorschriften Wedstrijdorganisatie KNVB
- Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en -geweld
- Standaardvoorwaarden KNVB
- Huisregels stadion/club

5. Vooroverleg

Wijze en data	Telefonisch:	Schriftelijk:	Bijeenkomst:
Deelnemers thuis spelende bvo	- Veiligheidscoördinator - Supporterscoördinator - Supportersvereniging - Politie - Gemeente - Spoorwegpolitie		
Deelnemers bezoekende bvo	- Veiligheidscoördinator - Supporterscoördinator - Supportersvereniging - Politie - Gemeente - Spoorwegpolitie		

6. Overleg wedstrijd dag

Deelnemers	- Veiligheidscoördinator - Politie - Auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie
Tijdstip	
Locatie	

7. Calamiteitenoverleg

Deelnemers calamiteitenoverleg	- Veiligheidscoördinatoren bvo's - Politie - Gemeente - Officier van Justitie (- Auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie) (- Bestuur bvo's)
Locatie	

8. Kaartverkoop thuis spelende bvo

Club Card-verplichting	ja / nee		
Aantal beschikbare kaarten			
Kaartverkoop via SENS	ja / nee	aantal per CC:	
Begindatum kaartverkoop			
Kaartverkoop op wedstrijd dag	ja / nee	kassa's open:	kassa's dicht:
Stand van zaken wedstrijd dag			

9. Kaartverkoop uitspelende bvo

Uitcard-verplichting	ja / nee
Aantal beschikbare kaarten	
Beschikbare vakken bezoekende club	
Kaartverkoop via internet en/of ticketbox	ja / nee aantal per CC:
Begindatum kaartverkoop	ja / nee
Kaartverkoop op wedstrijddag	
Stand van zaken wedstrijddag	

10. Toeschouwersscheiding

Scheiding toeschouwers beide bvo's	ja / nee
Vakken niet in verkoop	

11. Inzet personeel thuisspelende bvo

	Aantal	Aantal Herkenbaarheid
Stewards		
Hoofdstewards		
Overig veiligheidspersoneel		

12. Inzet politie thuisspelende bvo

	Aantal	Aantal Herkenbaarheid
Politie (regulier)		
Aanhoudingseenheden		
Mobiele Eenheid		
Ruiters		
Honden		
Verkeerspolitie		

13. Inzet personeel bezoekende bvo

	Aantal	Aantal Herkenbaarheid
Stewards		
Hoofdstewards		
Overig veiligheidspersoneel		

14. Inzet politie bezoekende bvo

	Aantal	Aantal Herkenbaarheid
Politie		

15. Fouillering

	volledig	selectief	geen
Bezoekers gastenvak			
Eigen toeschouwers			

16. Vervoer toeschouwers uitspelende bvo

Vervoersmiddel	Auto	Bus	Trein
Aantal			
Aankomsttijd			
Aankomstplaats			
Parkeerplaats			

17. Arbitraal kwartet

Scheidsrechter	
Assistent-scheidsrechters	
Vierde official	
Verwachte aankomsttijd stadion	
Begeleiding bvo / beveiliging	

18. KNVB-auditor veiligheid en wedstrijdorganisatie

Is door de afdeling veiligheidszaken van de KNVB een auditor aangesteld voor deze wedstrijd?	ja / nee
Naam	
Verwachte aankomsttijd stadion	
Tribuneplaats	

19. Medische voorzieningen

	Aantal	Locatie
EHBO-personeel		
EHBO-posten		
Ambulance		

20. Ontruimingsplan

	Commandokamer	Elders
Ontruimingsplan aanwezig in	ja / nee	

21. Spelersbus bezoekende bvo

Begeleiding door	
Verwachte aankomsttijd stadion	

22. Bestrijding ongewenste spreekkoren

Het lokale stappenplan spreekkoren wordt gevolgd en is bij iedereen bekend (eventueel bijlage)
--

23. Verkoop van alcoholhoudende dranken

Verkoop alcohol	ja / nee
Afzetpunten	

24. Relevante verkeerssituatie wedstrijddag

Bijzonderheden verkeer	ja / nee
------------------------	----------

25. Bijzonderheden

--	--

BESLUITENLIJST VOOROVERLEG

Datum:

Locatie:

Aanwezigen:

Besluiten:

TELEFOONNUMMERS DIRECTBETROKKENEN

BIJLAGE 6

RICHTLIJN VERANTWOORDELIJKHEDEN

FEIT	STRAF BIJ THUISPELENDE BVO	STRAF BIJ UITPELENDE BVO
Vernielingen (zwaar) /het gooien van voorwerpen naar anderen		
1e keer binnen seizoen	€ 10.000,= + 1 wedstrijd zonder (het verantwoordelijke deel, indien mogelijk, van) thuispubliek	€ 10.000,= + 1 wedstrijd zonder uitpubliek
2e keer binnen seizoen	€ 20.000,= + 1 wedstrijd zonder (het verantwoordelijke deel, indien mogelijk, van) thuispubliek	2 wedstrijden zonder uitpubliek
3e keer binnen seizoen	€ 30.000,= + 1 wedstrijd zonder thuispubliek	4 wedstrijden zonder uitpubliek
Confrontatie/ vechten met andere supporters		
1e keer binnen seizoen	€ 15.000,= + 1 wedstrijd zonder (het verantwoordelijke deel, indien mogelijk, van) thuispubliek	2 wedstrijden zonder uitpubliek
2e keer binnen seizoen	€ 25.000,= + 1 wedstrijd zonder (het verantwoordelijke deel, indien mogelijk, van) thuispubliek	4 wedstrijden zonder uitpubliek

Uitgangspunten straffen wanordelijkheid spreekkoren bij uitspelende BVO:

	straf
1e keer	1 voorwaardelijke wedstrijd zonder uitpubliek, proeftijd 2 jaar (bij voorkeur dezelfde wedstrijd)
2e keer binnen 2 jaar (1e recidive)	1 wedstrijd zonder uitpubliek (bij voorkeur dezelfde wedstrijd) + omzetting van de voorwaardelijke straf
3e keer binnen 2 jaar (2e recidive)	2 wedstrijden zonder uitpubliek + eerstvolgende wedstrijd in kwestie zonder uitpubliek
4e keer binnen 2 jaar (3e recidive)	3 wedstrijden zonder uitpubliek + eerstvolgende wedstrijd in kwestie zonder uitpubliek
Afhankelijk van de aard en/of ernst van de spreekkoren kan een hogere straf worden opgelegd dan aangegeven in de bovenstaande richtlijn (bijv. In geval van discriminatie)	

Uitgangspunten straffen wanordelijkheid spreekkoren bij thuis spelende BVO:

	straf
1e keer	het opstellen van een plan van aanpak gericht op het voorkomen van verbaal geweld (bij niet tijdig opstellen dan wel niet naar behoren uitvoeren van dit plan wordt een geldboete opgelegd van € 7.500,=)
2e keer binnen 2 jaar (1e recidive)	€ 10.000,=
3e keer binnen 2 jaar (2e recidive)	€ 15.000,= + 1 wedstrijd voorwaardelijk zonder (het verantwoordelijke deel, indien mogelijk, van) thuispubliek, proeftijd 1 jaar
4e keer binnen 2 jaar (3e recidive)	omzetting van de voorwaardelijke straf + 1 wedstrijd zonder (het verantwoordelijke deel, indien, mogelijk, van) thuispubliek

Ten aanzien van recidive wordt er maximaal twee jaar teruggekeken vanaf de datum van de wedstrijd. Hierbij wordt er gekeken hoe vaak de betaaldvoetbalorganisatie in die twee jaar onherroepelijk veroordeeld is.

Het opstellen van een plan van aanpak zoals genoemd in de richtlijnen houdt in dat de betaaldvoetbalorganisatie de mogelijkheid krijgt van het bevoegde tuchtrechtelijke orgaan tot het doen van een investering gericht op voorkoming van herhaling van verbaal geweld, zulks voor rekening van de betaaldvoetbalorganisatie. Het plan van aanpak van de betaaldvoetbalorganisatie zal bekrachtigd en op uitvoering gecontroleerd worden door (een afvaardiging van) de auditorenorganisatie van de KNVB.

Het plan van aanpak dient te voorzien in een concrete eindprestatie van de betaaldvoetbalorganisatie waaraan op een daarvoor vastgesteld tijdstip dient te zijn voldaan. Bij het niet voldoen aan de gestelde termijn en/of eindprestatie, legt het tuchtrechtelijk orgaan een boete op.

Stappenplan/ procedure in geval van “plan van aanpak”

1. Uitspraak van tuchtrechtelijk orgaan waarin een betaald voetbalorganisatie veroordeeld wordt tot het opstellen van een plan van aanpak gericht op het voorkomen van verbaal geweld.
2. De betaaldvoetbalorganisatie dient het plan van aanpak binnen de in het vonnis gestelde termijn in bij het bestuur betaald voetbal.
3. Het bestuur betaald voetbal laat het plan van aanpak toetsen door de arbeidsorganisatie van de KNVB. In principe zal dit gebeuren door Bureau veiligheidszaken c.q. (een afvaardiging van) de auditoren. Criteria die liggen in de lijn van de algemeen geldende beheersaspecten bij projectmanagement (tijd, geld, kwaliteit, informatie en organisatie):
  - a. Kwaliteit van de incidentanalyse
  - b. Identificatie van de te benaderen “doelgroep”
  - c. Formulering van concrete maatregelen
  - d. Onderbouwing werking/ effectiviteit maatregel
  - e. Gespecificeerde kostencalculatie
  - f. Planning met deadlines
4. Indien het plan van aanpak niet binnen de gestelde termijn ingeleverd wordt of de beoordeling door het bestuur betaald voetbal een negatief oordeel betreft, zal dit middels een gemotiveerd schrijven aan de tuchtrechtelijke organen teruggekoppeld worden.
5. Indien het plan van aanpak door het bestuur betaald voetbal bekrachtigd wordt zal de betaaldvoetbalorganisatie met de uitvoering starten. Het bestuur zal de arbeidsorganisatie van de KNVB (Bureau veiligheidszaken c.q. de auditorenorganisatie) opdracht geven om de uitvoering te volgen.
6. Na afronding van het plan van aanpak zal de arbeidsorganisatie van de KNVB aan het bestuur terugkoppelen over haar bevindingen bij het volgen van de uitvoering van het plan van aanpak. Gebaseerd op deze rapportage zal het bestuur betaald voetbal aan het relevante tuchtrechtelijk orgaan middels een gemotiveerd schrijven aangeven of het plan van aanpak naar tevredenheid is uitgevoerd.

BIJLAGE 7

REGLEMENT VAN ORDE

'Reglement van orde; spelregels voor het publiek'. Het betreden en verblijven op de terreinen van dit stadion geschiedt onder meer onder de volgende voorwaarden en spelregels:

1. dat men instemt met fouillering;
2. dat het verboden is voorwerpen waarmee de orde verstoord kan worden, alsmede alcoholhoudende dranken en verdovende middelen mee op het stadionterrein te nemen;
3. dat men aanwijzingen van het ordepersoneel en de politie ten behoeve van de ordehandhaving onverwijld opvolgt;
4. dat het ordepersoneel en de politie te allen tijde gemachtigd zijn bij overtreding van een van deze spelregels of bij ordeverstoring gedrag personen, in het bezit van een geldig toegangsbewijs, onder inname hiervan zonder terugbetaling van het entreegeld, de toegang te weigeren of van het terrein te verwijderen;
5. dat men verplicht is, desgevraagd, een geldig identificatiebewijs te tonen (Wet ID);
6. dat ter beveiliging van goederen en personen gebruik wordt gemaakt van videocameratoezicht;
7. dat de stadiondirectie en het bestuur van de club elke aansprakelijkheid voor schade door het betreden en verblijven op het stadionterrein uitsluiten;
8. dat de standaardvoorwaarden van de KNVB, gedeponereerd ter Griffie van de Arrondissementsrechtbank te Utrecht, verbindend zijn voor eenieder die een wedstrijd bijwoont waaraan een Nederlandse club of een vertegenwoordigend Nederlands elftal deelneemt, dan wel anderszins aanwezig is in of rond het stadion of in of rond de bijbehorende gebouwen en terreinen. De standaardvoorwaarden staan tevens vermeld op www.KNVB.nl.

Eenieder die in strijd handelt met deze standaardvoorwaarden, wordt een stadionverbod opgelegd en verbeurt, conform artikel 10 van deze voorwaarden, een voor onmiddellijke opeising vatbare geldboete van:

- € 450 voor personen vanaf 18 jaar
- € 250 voor personen in de leeftijdscategorie vanaf 16 tot 18 jaar
- € 100 voor personen in de leeftijdscategorie vanaf 12 tot 16 jaar

zonder dat daartoe enige ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst noodzakelijk zal zijn.

Bij overtreding van een stadionverbod zijn de volgende boetebedragen van toepassing:

- 1e overtreding stadionverbod € 900
- 2e overtreding stadionverbod € 1.500
- 3e overtreding stadionverbod € 2.000

BIJLAGE 8

Formulier verklaring steward (behorende bij het meldingsformulier landelijk stadionverbod).

Gegevens ondergetekende:

Naam:
Functie:
Club:

Korte weergave feiten en omstandigheden:

Ik zag/hoorde, een man of een vrouw

- niet voldoen aan een aanwijzing of bevel van een steward
- baldadig gedrag/provocerend gedrag vertonen
- een vernieling of beschadiging aanbrengen
- deelnemen aan een vechtpartij
- vuurwerk afsteken/vuurwerk vasthouden
- deelnemen aan spreekkoren
- een voorwerp en/of vloeistof gooien
- slaan en/of duwen
- beledigende taal spreken / beledigende gebaren maken
- een stadionverbod overtreden/negeren
- in het bezit van een wapen
anders, namelijk

Gegevens ondergetekende:

de wedstrijd:
op (datum):
 in het stadion of buiten het stadion
locatie (vak of straatnaam):
tijdstip:
ik bevond mij op ca. .... meter van de gebeurtenis

Na de waarneming heb ik:

- de desbetreffende persoon aangesproken
- een collega ingeschakeld, naam:
- de politie ingeschakeld, naam/dienstnummer:
- de commandokamer geïnformeerd
- anders, namelijk

Zijn er andere getuigen van het incident:

- ja / nee
 zo ja, wie hebben het incident waargenomen:
- achternaam: - voornaam:
- adres: - postcode/plaats:
- telefoonnummer:
- functie:

Omschrijving persoon (bijvoorbeeld: kleding, haardracht, petje, lengte etc.):

- een man of een vrouw
 huidskleur:
 lengte:
 geschatte leeftijd:
 kleding:
 uiterlijke kenmerken (bijv. oorbellen, tatoeages):
 gezichtsbegroeiing (bijv. snor, baard):
 overige (bijv. paraplu, pet, tas, hoed, vlag):

Identificatie persoon:

- gedaan door ondergetekende middels rijbewijs/paspoort/ID-kaart en/of (S)CC card, nummer
 gedaan door politie, naam/dienstnummer:
 gedaan door collega, naam/functie:

De persoonsgegevens zijn:

Achternaam: Voorna(a)m(en):
Adres:
Postcode/plaats
in het bezit van een (S)CC card of een geldig toegangsbewijs: ja / nee

Beschrijving gehele incident.

(Hieronder dient een zo volledig mogelijke weergave te worden beschreven van de bovenstaande gebeurtenis).

Naar waarheid ingevuld en ondertekend op:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Koninklijke Nederlandse Voetbalbond

